

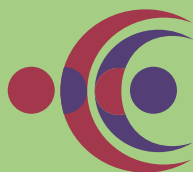

Rúnaithe Cuideachta

A ndualgais agus a gcumhachtaí

Treoir thapa

Oifig an Stiúrthóra um
Fhorfheidhmiú Corparáideach

Office of the Director
of Corporate Enforcement

Réamhrá

Tháirgeamar an leabhrán eolais seo chun ról rúnaí cuideachta faoi Achtanna na gCuideachtaí a mhíniú.

Céard is rúnaí cuideachta ann?

Caithfidh rúnaí cuideachta a bheith ag gach cuideachta.

Is é a bpríomhról ná:

- teoracha an stiúrtóra a chur i gcrích;
- cuidiú lena chinntiú go ngéilleann an chuideachta don dlí agus dá rialacha bunreacha féin; agus;
- doiciméid na cuideachta comhlachaithe a ullmhú agus a choinneáil.

Cé is féidir a bheith ina rúnaí cuideachta?

Caithfidh rúnaí cuideachta de chuideachta theoranta phoiblí cáilíochtaí nó taithí ábhartha a bheith acu (íosmhéid 3 bliana de thaithí mar rúnaí cuideachta nó cáilíocht ó Institiúid na Rúnaithe & na Riarthóirí Cairte (ICSA)). I gcineálacha eile cuideachtaí, ba chóir do dhaoine iad féin a chur ar an eolas faoi dhualgais agus faoi fhreagrachtaí rúnaí cuideachta sula ngníomhaíonn siad mar rúnaí cuideachta. Is féidir le cuideachta cuideachta eile a cheapadh le gníomhú mar rúnaí cuideachta.

Leis an bpobal a chosaint, ní féidir le roinnt daoine a bheith ina rúnaithe cuideachta ag tráthanna áirithe. Tá cosc ar fhéimhígh ó bheith ina rúnaí cuideachta fad a mhaireann a bhfiacha gan íoc nó go dtí go saorfaidh cúirt iad ó na fiacha sin a íoc. D'fhéadfaí daoine a fhaigheann an chúirt ciontach i gcalaois nó mí-iompar tromchúiseach a dhícháiliú ó ghníomhú mar rúnaí cuideachta ar feadh tréimhse áirithe. Má rinne an chúirt cinneadh go bhfuil duine ciontach as a bheith mí-ionraic nó mífhreagrach i gcuideachta ar theip uirthi a fiacha a íoc, d'fhéadfadh an chúirt srian a chur orthu. Ní féidir le daoine a bhfuil srian air/uirthi gníomhú ach i gcuideachtaí áirithe ina bhfuil méid suntasach airgid dílsithe ag na comhaltaí. Maireann srianta ar feadh tréimhse cúig bliana de ghnáth.

Cén dóigh a ndéantar rúnaí cuideachta a cheapadh?

Caithfidh an chéad rúnaí cuideachta a dtoiliú scríofa maidir le gníomhú mar rúnaí a thabhairt. De ghnáth, ceapann na stiúrthóirí na rúnaithe cuideachta ionadacha. Gníomhóidh stiúrthóir mar rúnaí cuideachta go minic.

Cad iad príomhdhualgais an rúnaí cuideachta?

Nochtadh

Nuair a cheaptar rúnaithe cuideachta, caithfidh siad a n-ainm, a seoladh agus sonraí faoi scaireanna nó bintiúir (cineál d'iasacht) sa chuideachta nó i gcuideachtaí lena mbaineann ina bhfuil leas acu a thabhairt don chuideachta. Fad a bheidh siad ag fónamh mar rúnaí, ba chóir dóibh athruithe ar bith ar an bhfaisnéis seo a chur in iúl go pras.

Dualgais riaracháin

Tá dualgais riaracháin thábhachtacha ag an rúnaí cuideachta agus is dóchúil go gcuimseoidh siad:

- cláir na cuideachta a choinneáil lena n-áirítear cláir na gcomhaltaí, na stiúrthóirí agus na rúnaithe agus leasanna na stiúrthóirí agus na rúnaithe;
- cruinnithe ginearálta bliantúla agus urghnácha a eagrú agus doiciméid na gcruinnithe sin a scaipeadh ar chomhaltaí;
- cruinnithe an bhoird agus fhochoistí an bhoird a eagrú agus a chinntiú go bhfuil na páipéir ag na stiúrthóirí atá de dhíth orthu chun na ceistanna a bhíonn le plé a bhreathnú;
- miontuairiscí chruinnithe ginearálta na cuideachta agus chruinnithe an bhoird agus a fhochoistí a ullmhú;
- cláir, leabhar miontuairiscí agus doiciméid chomhchosúla eile a chur ar fáil lena n-íniúchadh ag an mbord agus an bpobal;
- faisnéis agus doiciméid nuashonraithe a chur chuig an Oifig um Chlárú Cuideachtaí (CRO) agus chuig comhlachtaí eile in am;
- fógraí dlíthiúla a fhoilsiú sna meáin;
- cumhdach shéala na cuideachta a choinneáil; agus
- tacaíocht riaracháin agus dhlíthiúil a sholáthar do na stiúrthóirí.

Dualgais dhlíthiúla

Ní mór don rúnaí cuideachta, in éineacht le stiúrthóir amháin nó níos mó:

- tuairisceán bliantúil na cuideachta a chomhlánú, a shíniú agus a chur chuig an CRO;

- a dheimhniú gur fíorchóipeanna de na ráitis airgeadais bhunaidh iad na ráitis airgeadais atá ceangailte leis an tuairisceán bliantúil; agus
- an ráiteas ar shócmhainní agus dhliteanas na cuideachta a fhóru má bhíonn an chuideachta faoi leachtú nó faoi ghlacadóireacht.

Caighdeáin

Ní mór do rúnaithe cuideachta gníomhú leis an gcúram, leis an scil agus leis an dúthracht dhlite ar mhaithe leis an gcuideachta agus a comhaltaí. Is féidir pionós a chur ar rúnaithe cuideachta má fhaightear gur sháraigh siad nó an chuideachta Achtanna na gCuideachtaí. Is féidir an rúnaí cuideachta a chur faoi dhliteanas i leith caillteanas ar bith a tharlódh de bharr a bhfaillí féin.

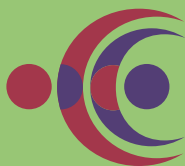
Cad iad cumhachtaí an rúnaí cuideachta?

Tá sé de chumhacht ag rúnaí cuideachta conarthaí a dhéanamh thar ceann na cuideachta mar chuid dá gnáthdhualgais riaracháin. Má thugann na stiúrthóirí a gcomhthoiliú, is féidir leis an rúnaí cuideachta conarthaí a dhéanamh lasmuigh dá ngnáthréimsí údaráis.

Conclúid

Tá leabhrán eolais níos mionsonraithe ar rúnaithe cuideachta ar fáil faoin bhFógra Cinnidh D/2002/1 ó www.osfc.ie.

Oifig an Stiúrthóra um
Fhorfheidhmiú Corparáideach

Office of the Director
of Corporate Enforcement

Le haghaidh eolas eile:

Oifig an Stiúrthóra um Fhorfheidhmiú Corparáideach

16 Cearnóg Pharnell
Baile Átha Cliath 1, Éire

01 858 5800
Loghlao 1890 315 015

01 858 5801

info@odce.ie

www.osfc.ie